

Redl Károly: Beszámoló az Országos Könyvtári Kuratórium tevékenységéről (2000-2008)

Az Országos Könyvtári Kuratórium (OKK) 2008 decemberében fejezte be működésének második ciklusát. Ez a tény jó alkalmat teremt arra, hogy áttekintsük a testület elmúlt nyolc évben végzett tevékenységét és az ezzel kapcsolatos tapasztalatokat. Ahhoz, hogy reálisan ítélhessük meg az OKK tevékenységét érdemes felidézni létrehozatalának előzményeit, célját és a testület létrejöttét elrendelő, valamint a működését meghatározó jogszabályi kereteket.

Az OKK létrehozatalának körülményei

Már 1997-ben a "könyvtári törvény"¹ tervezetének elkészítése során megfogalmazódott az a javaslat, hogy a nemzetközi könyvtári tapasztalatokat is figyelembe véve, létre kellene hozni az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) mellett működő "board"-ot. A javaslat szerint ez egy olyan testület, amely alkalmas a társadalmi kontroll érvényesítésére a nemzeti könyvtár működésével kapcsolatban. A jogszabály tervezetének előkészítésében részt vevő könyvtáros szakemberek és az OSZK vezetői egyaránt támogatták ezt az elgondolást. Ez a javaslat egyébként teljes mértékben egybeesett a törvénytervezet általános szellemiségével, amit az Országgyűlés által elfogadott törvény preambuluma így fogalmazott meg:

"A kulturális örökséghez tartozó javak múltunk és jelenünk megismerésének pótolhatatlan forrásai, a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség egészének elválaszthatatlan összetevői; szellemi birtokbavételük minden ember alapvető joga. Az e fogalomkörbe tartozó értékek különös védelme, megőrzése és fenntartása, valamint a nyilvánosság számára történő széles körű és egyenlő hozzáférhetővé tétele a mindenkori társadalom kötelezettsége.

Az információs társadalom és a demokratikus jogállam működésének alapfeltétele a könyvtári rendszer, amelyen keresztül az információk szabadon, bárki számára hozzáférhetők. A könyvtári ellátás fenntartása és fejlesztése az állampolgárok és a társadalom egésze szempontjából szükséges, a könyvtári és információs szolgáltatás állami fenntartása stratégiai jelentőségű. A könyvtári rendszernek az állampolgárok érdekeit kell szolgálnia."

Az általános elvek megfogalmazásán túl a "könyvtári törvény" rendelte el az Országos Könyvtári Kuratórium létrehozatalát. A törvény két paragrafusa is tartalmazott a testületre vonatkozó rendelkezéseket. A 62. § így rendelkezett:

"Az Országos Széchényi Könyvtár és a Könyvtári Intézet irányításában közreműködik az Országos Könyvtári Kuratórium".

A 100. § pedig így rendelkezett:

"Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a törvény végrehajtásaként rendeletben szabályozza az Országos Könyvtári Kuratórium jogállását, összetételét, működését."

A fentebb idézett két paragrafus helyes értelmezéséhez vizsgálnunk kell a jogalkalmazói szándékot. Ennek során figyelemmel kell lennünk a törvényben meghatározott tartalmi és

formai elemekre is. A tartalmi elemek sorában vizsgálnunk kell a törvény létrehozásának célját, az OSZK és a Könyvtári Intézet (KI) feladatait, ezen intézmények finanszírozásának alapelveit és a Nemzeti Kulturális Örökség² miniszterének feladat- és hatáskörét. Jelen beszámoló szerzőjének nem célja a témába vágó jogszabályok részletes elemzése, de talán e nélkül is elfogadható néhány főbb megállapítás a jogalkotói szándékról. A tartalmi elemek szempontjából a könyvtári ellátás fenntartása és fejlesztése az állampolgárok és a társadalom egésze szempontjából szükséges. Állami fenntartása stratégiai jelentőségű. Ez a kiemelt kultúrpolitikai cél pedig csak magas szintű társadalmi kontroll mellett valósulhat meg. A Kuratórium a könyvtári rendszer működését erőteljesen meghatározó két intézmény - az OSZK és a KI - irányításában működik közre. Az OKK-nak elsősorban a fenti két intézmény törvényben meghatározott feladatainak megvalósulását kell vizsgálnia, irányításában közreműködnie, ebből következik a Kuratórium rendkívül széles tevékenységi köre. A formai elemeket nézve azt látjuk, hogy a törvény 100. §-a azt is meghatározta, milyen szintű jogszabály rendelkezzen a Kuratóriumról. A törvény kormányrendelet³ írt elő. A kiemelt kultúrpolitikai cél megvalósítása tehát kiemelt jogi szabályozást kapott. Azzal, hogy a kormány magához vonta az OKK jogállásának, összetételének és működési rendjének szabályozását, kifejezte a megvalósítandó cél fontosságát. A kormányrendelet számos rendelkezést tartalmaz a testület működésére vonatkozóan. Ezekből hármat emelek ki:

"1. § Az Országos Könyvtári Kuratórium a nemzeti kulturális örökség minisztere mellett működő konzultatív testület.

2. § (d) A Kuratórium megvitatja a miniszter, a Kuratórium tagja, az OSZK és az Intézet, valamint a könyvtári területen működő országos szakmai szervezetek által javasolt témákat.

6. § (6) A testület munkájában tanácskozási joggal részt vesznek az NKÖM-nek a miniszter által megbízott képviselői, az OSZK és az Intézet vezetője."

A fenti három rendelkezés a testület működésének alapjait határozta meg. Az első paragrafus biztosította, hogy minden évben rendszeresen, az éves jelentések átadásakor, de más alkalomból is, ha a Kuratórium szükségesnek tartotta, közvetlen kapcsolatfelvételre volt lehetőség a miniszterrel. A második paragrafus rendelkezése biztosította a Kuratórium működésének önállóságát, tehát napirendre tűzhetett bármilyen kérdést, amit szükségesnek tartott. A hatodik paragrafus pedig biztosította a lehető legteljesebb összhangot a Kuratórium, a minisztérium és a két érintett intézmény, az OSZK és a KI között. Azáltal ugyanis, hogy minden napirendi pont kezdeményezésénél, tárgyalásánál és a döntések meghozatalánál valamennyi érintett jelen lehetett, biztosított volt a tökéletes információáramlás, egymás szándékainak ismerete és az azonnali visszacsatolás lehetősége.

Röviden összefoglalva: a Kuratórium létrehozatalának célja a magas szintű társadalmi kontroll biztosítása, a könyvtárügyben stratégiai fontosságú két intézmény, az OSZK és a KI tevékenységének irányításában, de lehetőséget kapott a testület arra is, hogy egyéb általa fontosnak tartott kérdést is tárgyaljon. E célok megvalósítását tették lehetővé a fent idézett jogszabályok.

A Kuratórium tagjai és tisztségviselői

A Kuratórium tagjainak jelölési rendjét a kormányrendelet határozta meg. Eszerint:

"A Kuratórium tagjai jelölhetők a tudományos kutatás, a felsőoktatás, a gazdasági élet, a könyvtárak, a szakmai szervezetek képviselői, továbbá az OSZK könyvtárhasználói közül. Jelölésre jogosultak a szakmai szervezetek, az OSZK és az Intézet."

Az elmúlt két ciklusban a következő személyek voltak a testület tagjai:4

- Ambrus Zoltán, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke (2000-2004),
- Bakonyi Péter, a HUNGARNET Egyesület ügyvezető elnöke (2000-2008),
- Bakos Klára, Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke (2004-2008),
- Bélyácz Iván, a Pécsi Tudományegyetem egyetemi tanára, akadémikus (2000-2008),
- Erdei Tamás, a Magyar Bankszövetség elnöke (2000-2001. május),
- Fodor Péter, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke (2004-2008)
- Gáborjáni Szabó Botond, a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtárának igazgatója (2000-2004),
- Hegedüs Miklós, a GKI Energiakutató Kft. ügyvezető igazgatója (2004-2008),
- Huszár Ernőné, a Budapesti Corvinus Egyetem Központi Könyvtárának főigazgatója (2004-2008),
- Kerényi Ferenc, az MTA Irodalomtudományi Intézet tudományos kutatója (2000-2004. március),
- Kiss Ferenc, a Nyíregyházi Főiskola tanszékvezetője (2004-2008),
- Lengyel László, a Pénzügykutató Rt. elnök-vezérigazgatója (2004-2008),
- Redl Károly, az Országgyűlési Könyvtár tájékoztatási igazgatója (2000-2008),
- Romsics Ignác, az ELTE egyetemi tanára (2000-2001. május),
- Zalainé Kovács Éva, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke (2000-2004).A Kuratórium tevékenységében folyamatosan részt vett a minisztérium képviselőjében Skaliczki Judit és Kenyéri Katalin, valamint az OSZK főigazgatója és a KI igazgatója.

Szintén a kormányrendelet határozta meg azt, hogy a Kuratórium működését elnök és titkár segítse. A Kuratórium tagjai első ülésükön Bakonyi Pétert elnöknek, Redl Károlyt pedig titkárnak választották, és elfogadták a testület ügyrendjét. A második ciklus kezdetén a tagok újraválasztották az elnököt és a titkárt, valamint elfogadták és megerősítették a testület ügyrendjét.

A Kuratórium működésének vizsgálatához néhány előzetes kérdést ajánlok, amire a beszámoló végén adom meg a választ:

- Képes volt-e az OKK testületként működni?
- Milyen együttműködés alakult ki az OSZK, a KI és az OKK között?
- A miniszter figyelembe vette-e az OKK által megfogalmazott javaslatokat?
- A javaslatok szakmailag időtállóak voltak-e?

A Kuratórium stratégiájának meghatározása

A rendkívül szerteágazó feladatok teljesítéséhez a Kuratórium tagjai úgy gondolták, hogy munkájuk szisztematikussá tételének érdekében szükséges azon stratégiai célok meghatározása, amelyeket a testület működése során el akarnak érni. A kijelölt stratégiai célok az alábbiak voltak:

1. Megismerni az OSZK gyűjteményét, működésének gyakorlatát, szervezetét, informatikai állapotát, finanszírozási helyzetét, szakmai törekvéseit, a fenntartó elvárásait.
2. Közreműködni a KI létrehozása kapcsán felmerülő szakmai koncepciók és a szervezeti keretek kialakításának véleményezésében, az intézmény által ellátni kívánt szakmai és tudományos feladatok alakításában.
3. Elkészíttetni az OSZK és a KI stratégiájának tervezetét, majd annak végső kialakításában aktívan közreműködni.
4. Vizsgálni az elkészült stratégia prioritásaiból következő feladatok végrehajtását.

5. Véleményezni az OSZK és a KI éves költségvetéseinek előkészítését, a feladatok és a finanszírozás összhangját, ha szükséges konkrét javaslatokat megfogalmazni a NKÖM minisztere számára.
6. Véleményezni az ad hoc ügyekben felmerülő észrevételeket, javaslatokat.
7. Tájékoztatni a szaksajtót a Kuratórium munkájáról. A Kuratórium működésének első négyéves tapasztalatai szerint a kijelölt célok helyesnek bizonyultak, ezért a testület működésének második ciklusában sem vált szükségessé ezek megváltoztatása.

A Kuratórium működésének kezdete

A Kuratórium stratégiai céljai között szerepelt az OSZK és a KI működésének alapos, minden részletre kiterjedő tanulmányozása. Ezért már első ülésén felkérte az érintett intézmények vezetőit, hogy aprólékos részletességgel mutassák be a gyűjteményt, a szolgáltatásokat, a szakemberek tevékenységét, az épületet, a költségvetési helyzetet stb. A Kuratórium a tájékoztatókat meghallgatva úgy döntött, hogy miután a felsorolt problémák számos összefüggésben érintik az OSZK informatikai helyzetét, ezért első lépésként az informatikai helyzet elemzésével fog foglalkozni.

Informatikai bizottság létrehozatala

A Kuratórium döntése után azonnal felmerült a kérdés, milyen módszerrel lehet ezt a feladatot elvégezni. Hiszen egy olyan nagyságrendű intézmény informatikai "átvilágításához", mint az OSZK, hosszú időre és sokféle speciális szaktudásra van szükség. Ezért született a javaslat egy független szakértői bizottság létrehozatalára.

A bizottság személyi összetétele a következő volt:

elnök: Csaba László (Hungária Biztosító Számítástechnikai Kft.),

titkár: Tóth Beatrix (MTA Számítástechnikai Kutatóintézet),

tagok: Nagy Anna (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár),

Tapolcai Ágnes (Szent István Tudományegyetem). A Kuratórium részéről Redl Károly vett részt a bizottság munkájában.

A bizottság tagjai az OSZK vezetőivel folytatott megbeszélésen rögzítették, hogy munkájuk során milyen szempontokat vesznek figyelembe és milyen kérdésekre szeretnének választ kapni. Csaba László, a bizottság elnöke 2000. november 30-án tett szóbeli jelentést a Kuratóriumnak.⁵

Főbb megállapításai az alábbiak voltak:

"Rendkívül szerteágazó tevékenységi rendszert kell az informatikai rendszernek kiszolgáltatnia. Az informatikusok nagy hivatástudattal, a piaci bérekhez képest alulfinanszírozottan, gyenge infrastrukturális háttérrel végzik munkájukat. Jelentős lépés volt, hogy a NKÖM támogatásával az OSZK megvásárolhatta az AMICUS integrált könyvtári rendszert. Évek óta az AMICUS kötötte le az informatikai erőforrásokat. A bizottság véleménye szerint is több év szükséges egy ekkora rendszer telepítéséhez, különösen akkor, ha ennyi többletmunkát kell elvégezni. A rendszer még az idén elkezd üzemelni. Felmerült továbbá az 1921 és 1976 közötti könyvek retrospektív konverziójának szükségessége, az AMICUS karbantartási szerződés megkötésének jelentősége, a katasztrófaelhárítás megoldatlansága."

A bizottság konkrét javaslatokat is megfogalmazott, ezek közül egyet emelek ki:

"Prioritásokat kitűző stratégia kidolgozása szükséges, annak megjelölésével, hogy mit kell a költségvetésből megvalósítani ahhoz, hogy kézben tartható informatikai rendszer jöhessen létre és fejlődjön."

A jelentés meghallgatása és vitája után a Kuratórium felkérte az OSZK és a KI vezetőit, készítsék el intézményeik középtávú stratégiáját. Ennek során vegyék figyelembe az informatikai bizottság javaslatait egy egységes informatikai rendszer kidolgozása érdekében. A Kuratórium ezen döntése egybeesett a fenntartó minisztérium elképzelésével is, hiszen mind a NKÖM közgyűjteményi stratégiájának megfogalmazásakor, mind pedig a költségvetési tárgyalások során támaszkodni kívántak az intézményi stratégiában megfogalmazottakra.

Az intézményi stratégiák kidolgozása

A Kuratórium döntésének megfelelően két középtávú stratégia is készült az elmúlt időszakban. A dokumentumok tervezetét több ízben tárgyalta a Kuratórium, és számos konkrét javaslatot is tett.

1. "Az Országos Széchényi Könyvtár stratégiai céljai és cselekvési terve 2002-2004" című dokumentum⁶. A stratégia 9 alapvető célt és 56 kulcsfontosságú területet határozott meg. A Kuratórium a dokumentum vitája után javasolta, hogy a gyűjtéményszervezési program legyen a stratégia prioritása. A második támogatandó cél a telematikai program, harmadik pedig a beruházási program legyen. Ezzel egy időben a Kuratórium javasolta, hogy készüljön el a megvalósításhoz szükséges költségvetés is. A stratégiából fakadó feladatok közül kiemelten foglalkozott a Kuratórium a kötelespéldány-szolgálat működésével és fejlesztésével. E téma tárgyalása során külön is felhívta a figyelmet a jogi és számítástechnikai kérdésekre. A stratégia gyűjtéményszervezési prioritásaiból fakadóan kiemelten fontosnak tartotta a terület az e-könyvek beérkezésének, kezelésének, feldolgozásának és szolgáltatásának témakörét.

A Könyvtári Intézet stratégiai terve részét képezte az OSZK stratégiai tervének. A KI stratégiájának átfogó célja: a könyvtárak, illetve a könyvtári rendszer hatékony működéséhez szükséges szakmai szolgáltatások megvalósítása. A hazai könyvtárpolitikai elvek és a nemzetközi trendek figyelembevételével kutatási, oktatási, oktatási szervező, dokumentum- és információszolgáltató, valamint kiadói tevékenység végzése. Elsőrendű feladata a magyar könyvtáros szakma tevékenységének fejlesztése és koordinálása a tudásalapú társadalom felépítése érdekében.

Fő célkitűzéseik:

- Szakmai információs tevékenység.
- Oktatási tevékenység.
- Infrastruktúra- és humán erőforrás-fejlesztés.

2. Az Országos Széchényi Könyvtár és a Könyvtári intézet stratégiai terve (2005-2008) című dokumentum.⁷

Az OSZK stratégiájának kiemelt területe a gyűjtéményszervezés és az állományvédelem volt. A dokumentum külön fejezetben foglalkozott az előző stratégiai időszakban elért eredményekkel. A stratégia vitájának időszakában a Kuratórium többször külön is foglalkozott az OSZK Szervezeti és Működési Szabályzatával, ennek során több konkrét javaslatot is tett, többek között az általános főigazgató-helyettesi poszt létrehozatalának szükségességéről.

A Könyvtári Intézet stratégiájának fő céljai a következők voltak: a könyvtárak, illetve a könyvtári rendszer minőségi működéséhez szükséges szakmai szolgáltatások továbbfejlesztése, a könyvtárosok korszerű szemléletének formálása, szakmai tevékenységük

innovatív fejlesztése, a könyvtári rendszer elemeinek koordinálása és irányítása a könyvtárak társadalomban elfoglalt meghatározó helyének biztosítása és bizonyítása érdekében.

Az elkészült stratégiák kellő alapot nyújtottak az intézmények szakmai működéséhez, és megfelelően szolgálták a fenntartó által megfogalmazott elvárásokat is. Mindkét stratégiai időszak lejártá után a Kuratórium megtárgyalta és értékelte az elmúlt időszak tapasztalatait.

Az intézményi munkatervek

Az OSZK és a KI 2002-es munkaterve már a stratégiában megfogalmazott célokkal összhangban készült el. A következő években mindkét intézmény saját stratégiai céljainak megfelelően készítette el munkaterveit. A Kuratórium részletes, érdemi szakmai vitában vizsgálta meg minden évben a munkatervek tervezeteit, és értékelte az év végi beszámoló jelentéseket. Ez a munkamódszer is hozzájárult ahhoz, hogy a testület folyamatos tájékoztatást kapjon az intézmények működésének minden aspektusáról.

Az intézményi költségvetések

A Kuratórium minden évben vizsgálta az OSZK és a KI költségvetési helyzetét. Már az első miniszteri jelentésében jelezte, hogy az intézményi stratégiák megfogalmazása során további költségvetési igények fognak felmerülni.

"Ennek három típusa várható:

- Az intézmény alapműködésével kapcsolatos infrastrukturális problémák megoldásának igénye (ilyen lehet például a könyvtár elektromos hálózatának és a világítási rendszerének korszerűsítése, az informatikai katasztrófavédelem megoldása, az új mélyraktár építésének folytatása stb.).

- A intézmény fejlesztési terveiben szereplő tevékenységek támogatása.

- Az intézmény működésével kapcsolatos, de kormányzati programként működtethető, millenniumhoz kapcsolódó programok támogatása (ilyen lehet a Magyar Nemzeti Bibliográfia 1473 és 1920 közötti részének adatbázisba rendezése és interneten való közzététele.)."

A Kuratórium az elkészült stratégiák költségvetési igényeit közvetítette a fenntartó minisztérium számára. A következő években a testület konkrét javaslatokat is megfogalmazott a stratégia prioritásainak támogatására, a telematika kiemelt kezelésére, a retrospektív könyvkonverzió finanszírozására, különböző beruházási és egészségvédelmi ("kék azbeszt"-mentesítés) feladatok megoldására.

Az OSZK főigazgatója folyamatosan tájékoztatást adott a Kuratórium számára az intézmény költségvetési helyzetéről. 2005-ben az OSZK főigazgatója ez alkalomból elmondta, hogy a kormány által az Országgyűlésnek benyújtott törvényjavaslatának várható következményeként az OSZK költségvetési támogatása alacsonyabb szintű lesz, mint amilyen 2005-ben volt. Különösen nehéz helyzetet teremthet, ha a dologi keret a tervezetnek megfelelően 260 millió forinttal csökken. A Kuratórium megállapította, hogy a jelenleg ismert adatok szerint a költségvetési törvényjavaslat változatlan elfogadás esetén működési zavarok léphetnek fel az OSZK tevékenységében, esetleg visszafordíthatatlan negatív folyamatok indulhatnak meg. A titkár beszámolt arról, hogy az Országgyűlés Kulturális Bizottságának elnöke, Pető Iván 2005. november 4-én módosító javaslatokat nyújtott be a költségvetési törvényjavaslatához, e javaslatok kidolgozása során az OKK véleményét is figyelembe vette. A javaslatok közül kettő hozható közvetlen összefüggésbe az OSZK-val:

- A T/17700/809. sz. javaslat, amely a NKÖM fejezeten belül a közgyűjtemények körében 123,9 millió forinttal javasolta a dologi kiadásokra fordítható összeget növelni.

A javaslat indokolása az alábbi volt:

"A törvényjavaslat jelentősen (814,4 millió forinttal) csökkentené a 2005. évi dologi kiadások összegét. A javasolt módosítás célja, hogy a nemzeti közgyűjtemények működési kereteit stabilizálja. A dologi kiadások - 2005. évi összegéhez képest - szerény mértékű emelése a már megkezdett szakmai munka folytatását, ill. befejezését teszi lehetővé. A javaslat érdemi fejlesztést nem tartalmaz."

- A T/17700/810. sz. javaslat, amely a NKÖM fejezetén belül a közgyűjtemények körében a beruházásra fordítható keretet javasolta növelni 550 millió forinttal.

A javaslat indokolása az alábbi volt:

"Az intézményi beruházási keret elsősorban a nemzeti könyvtár céljait szolgálja. Amíg a múzeumi területen évek óta folyik rekonstrukciós program, addig a nemzeti könyvtár állandó megoldatlan problémákkal küzd (pl. mélyraktár, könyvlift, az épület homlokzata stb.)."

Az Országgyűlés Kulturális Bizottságában a kormánypárti és ellenzéki képviselők egyaránt támogatták a módosító indítványokat.

A tájékoztató meghallgatása után a Kuratórium úgy döntött - ismerve a Kulturális Bizottság álláspontját -, hogy levélben fordul Gyurcsány Ferenc miniszterelnökhöz a következő kéréssel:

"Kérjük, hogy az Országgyűlés Kulturális Bizottságának elnöke, Pető Iván által benyújtott módosító javaslatokat a Kormány támogassa. Megítélésünk szerint ezen javaslatok, amiket a Kulturális Bizottság egyhangúan támogatott, megoldást jelentenének az Országos Széchényi Könyvtár problémáinak részleges megoldásához."

Az OKK 2006. március 16-án, a tárgyévi első ülésén tájékoztatót hallgatott meg az OSZK költségvetési helyzetéről. A tájékoztatót követő vita után a Kuratórium úgy döntött, hogy a kialakult helyzet súlyossága miatt részben a kormányhoz fordul közvetlen segítségért, részben pedig közleményben tájékoztatja a nyilvánosságot a kialakult helyzetről, a Kuratórium véleményéről és cselekvési szándékairól. A közlemény nyilvánosságra hozatala az OSZK honlapján keresztül történt, az alábbi tartalommal:

"Az Országos Könyvtári Kuratórium 2006. március 16-i ülésén megvizsgálta az Országos Széchényi Könyvtár tárgyévi költségvetési helyzetét. A testület ülésére meghívást kapott Benedek András, a Nemzeti kulturális Örökség Minisztériumának közigazgatási államtitkára. Az ülésen Monok István főigazgató tájékoztatott arról, hogy a könyvtár dologi kiadásaira fordítható kerete nem fedezi a működési költségeket, annak ellenére sem, hogy a szakmailag indokolható takarékosági intézkedéseket már elrendelte. Megerősítette, hogy amennyiben a könyvtár nem kap kiegészítő költségvetési támogatást, akkor csak kéthónapos teljes nyári zárva tartásból tudják kigazdálkodni a minimális működéshez szükséges pénzügyi fedezetet. Benedek András államtitkár elmondta, hogy megvizsgálták az Országos Széchényi Könyvtár költségvetési igényét, és annak kielégítését mind szakmailag, mind pénzügyileg indokoltnak tartják. A pénzügyi források biztosítása érdekében a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma már előterjesztést készített a Kormány számára. A tájékoztatásokat meghallgatva az Országos Könyvtári Kuratórium leszögezte, hogy nem támogatja az Országos Széchényi Könyvtár két hónapos nyári bezárását. A nemzeti könyvtár működésének pénzügyi okokból történő szüneteltetését olyan horderejű kérdésnek tekinti, hogy a Magyar Köztársaság Kormányához fordul. Az Országos Könyvtári Kuratórium ezért a mai napon Gyurcsány Ferenc miniszterelnöknek írt levelében kéri, hogy a Kormány tegyen eleget a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma előterjesztésének és biztosítsa az Országos Széchényi Könyvtár működéséhez szükséges többletforrásokat. Egyúttal felkéri Monok István főigazgatót, hogy készítsenek tervet 2006. május 31-ig, az Országos Széchényi Könyvtár

konzolidációjáról. Az Országos Könyvtári Kuratórium abban bíz, hogy fenti javaslatai hozzájárulnak az Országos Széchényi Könyvtár folyamatos működésének fenntartásához."

A Kuratórium a közlemény kiadásával egyidejűleg - 2006. március 16-án - levélben fordult Gyurcsány Ferenc miniszterelnökhöz. A levél lényegi mondanivalója a következő volt:

"Az Országos Könyvtári Kuratórium a nemzeti könyvtár működésének pénzügyi okokból történő szüneteltetését olyan horderejű kulturális kérdésnek tekinti, hogy a Magyar Köztársaság Kormányához fordul segítségért. Kérjük, hogy engedélyezze 100 millió forint támogatás kifizetését az Országos Széchényi Könyvtár számára, ezzel megszüntetné a nemzeti könyvtár működését közvetlenül akadályozó pénzügyi hiányt."

A miniszterelnök kabinetfőnöke, Szilvássy György 2006. április 19-én kelt levelében arról tájékoztatta a Kuratóriumot, hogy a Pénzügyminisztérium egyetért a 100 millió forintos költségvetési támogatás megadásával. A tájékoztatást követően a Kuratórium titkára intézkedett, hogy az OSZK honlapjáról vegyék le az idézett közlemény szövegét. Tekintettel arra, hogy az ígéret ellenére nem érkezett meg a kért támogatási összeg, a Kuratórium 2006. július 17-én levélben fordult Hiller István miniszterhez az összeg folyósítása érdekében. A kormány a következő ülésén, 2006. július 19-én, meghozta döntését és biztosította az OSZK számára korábban megígért 100 millió forintos többlettámogatást. Ennek tényét Hiller István miniszter a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Vándorgyűlésén be is jelentette.

A 2007. évi költségvetés előkészítése során tárgyalta a Kuratórium az OSZK pénzügyi konszolidációs tervét is, amit a testület kérésére készített. A költségvetéssel kapcsolatban néhány elv fogalmazódott meg a vita során:

- Érdemes lenne megfontolni egy olyan finanszírozási csomag kidolgozását a könyvtárak (ezen belül az OSZK számára is), ami négy-öt évre előre tervezhetővé tenné az érintett intézmények gazdálkodását.

- Nem lenne szerencsés, ha az OSZK esetében érvényesülne a "fünyíró elv" a jövő évi költségvetés kidolgozása során. Erre biztosítékot jelenthetne a nemzeti kulturális intézményi kör meghatározása és az ehhez kapcsolódó finanszírozási garanciák megteremtése.

- Az OKK támogatja azt az elgondolást, hogy a Budavári Palota rekonstrukciójára készülő tervek és az ahhoz kapcsolódó finanszírozási megoldások tehermentesítsék az OSZK költségvetését az épületfenntartás tekintetében.

- Az OKK fontosnak tartja, hogy a lehetőségek keretei között az OKM szerepeltesse a Nemzeti Fejlesztési Tervben az OSZK-t érintő fejlesztési elképzeléseket és támogassa azok megvalósulását.

A Kuratórium titkárával történő konzultáció után Pető Iván T/1145/592. sz. alatt kapcsolódó módosító indítványt nyújtott be a költségvetési törvényjavaslathoz. A javaslat indokolása a következő volt:

"Az Országos Széchényi Könyvtár a 2006. évben a 2126/2006. (VII. 19.) kormányhatározat alapján 100 millió forint támogatásban részesült a központi költségvetés általános tartaléka terhére. A támogatás nyújtását az indokolta, hogy a könyvtár dologi kiadásra fordítható kerete nem fedezte a legszükségesebb működési költségeket. Erre tekintettel a tavalyi évhez hasonlóan idén is indokolt az előző évi, 100 millió forintos támogatás nyújtása."

A Kuratórium 2006. december 13-án levélben fordult Hiller Istvánhoz, felhívta a miniszter figyelmét az idézett módosító indítványra, amelyben igyekszik javítani az OSZK költségvetési helyzetén. A Kulturális Bizottságban a kormánypárti és ellenzéki képviselők nagy többséggel támogatták a javaslatot.

Magasabb vezető állások pályázata

A Kuratórium a kormányrendeletnek megfelelően részt vett a különböző magasabb vezetői állásokra kiírt pályázatok elbírálásában. Az elmúlt két ciklusban a pályázatok elbírálása után az alábbi személyi javaslatokat tette a Kuratórium:

- Bartos Éva, KI igazgató,
 - Dippold Péter, KI igazgató,
 - Dippold Péter, különgyűjteményi és tudományos igazgató,
 - Horváth Ádám, informatikai igazgató,
 - Monok István, főigazgató,
 - Rác Ágnes, gyűjteményfejlesztési és feldolgozási igazgató,
 - Rády Ferenc, általános főigazgató-helyettes és tudományos igazgató.
- A Kuratórium javaslatait minden esetben kinevezés követte.

Ad hoc ügyek

Az OMIKK fúziója

Az OKK 2001. májusi ülésén rövid helyzetértékelő vita után úgy döntött, hogy reagálni kíván az Oktatási Minisztérium sajtóközleményére, az Országos Műszaki Információs Könyvtár és Központ fúziójával kapcsolatban. E döntés eredményeként levelet intézett Rockenbauer Zoltán NKÖM miniszterhez és Pokorni Zoltán oktatási miniszterhez. A levél felhívta a figyelmet az OMIKK könyvtári rendszerbeli súlyára és a döntés lehetséges negatív következményeire.

Könyvtárosok képzése a bolognai folyamatban

Hiller István NKÖM miniszter a Kuratórium 2003. novemberi ülésén kért a könyvtárosok képzésével kapcsolatos döntést előkészítő anyagot. A felsőoktatásban zajló bolognai folyamat ugyanis érinteni fogja a könyvtárosok képzését is. A dokumentum a KI szakmai koordinálásával készült el.

A "Nagy Könyv" program

A "Nagy Könyv" program tervezetének tárgyalása során a Kuratórium különösen részletesen vizsgálta, milyen szerepet kaphatnak a könyvtárak a program lebonyolítása során. A tervezet részletes tárgyalása alkalmat adott számos elvi és gyakorlati szempont megfogalmazására, ami hozzájárult a program továbbfejlesztéséhez.

Az OSZK állományasztási politikája

Bozóki András miniszter szükségesnek tartotta, hogy egy független bizottság értékelje az OSZK állományasztási gyakorlatát és a bizottság jelentését nyújtsa be az OKK-nak megvitatásra. Az OKK részletes vitában elemezte a munkaanyagot. A bizottsági jelentés részletes ajánlásokat is tartalmazott. A vita lezárása után a Kuratórium javaslatot tett a szakminiszternek a jelentés elfogadására. Bozóki András elfogadta "Az OSZK állományasztási politikáját vizsgáló bizottság összefoglaló jelentés"-ét.

Az OSZK, az OIK és az OPKM összevonása

A Kuratórium a Határozatok Tárában megjelent 2118/2006. (VI. 30.) sz. kormányhatározatból értesült az Országos Széchényi Könyvtár, az Országos Idegennyelvű Könyvtár és az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum tervezett összevonásáról. Tekintettel arra, hogy a Kuratórium nem kapott tájékoztatást a tervezett intézkedésekről, ezért 2006. július 17-én levélben fordult Hiller István oktatási és kulturális miniszterhez, a levélben személyes találkozót kezdeményezett az idézett kormányhatározattal összefüggésben. Közben folyamatosan zajlott a kormányhatározatból fakadó intézkedések előkészítése. Az összevonással érintett három könyvtár vezetője 2006. július 20-án Schneider Márta és Závecz Ferenc szakállamtitkárokkal folytatott megbeszélést. Ezt követően a három főigazgató tárgyalásokat folytatott, és elkészítette az Álláspont és javaslat az Oktatási és Kulturális

Minisztérium által fenntartott, a 2118/2006. (VI. 30.) kormányhatározat hatálya alá tartozó országos könyvtárak összevonásáról című munkaanyagot. A dokumentum többek között az alábbi megállapítást tartalmazta:

"Valamennyi szakmai feladat ellátásának, további összevonásának és fejlesztésének alapfeltétele a könyvtárszakmai és pénzügyi informatikai rendszerének egységesítése. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy a három könyvtár összevonásának költségei rövidtávon (2007. évi költségvetés) meghaladják a 300 millió forintot, ugyanakkor a közép-, illetve hosszú távú megtakarítás sem számottevő."

Tekintettel arra, hogy az Országgyűlés Kulturális Bizottsága - 2006. szeptember 7-ei ülése - napirendre tűzte a 2118/2006. (VI. 30.) sz. kormányhatározatnak a kulturális területtel foglalkozó részét, az OKK 2006. augusztus 30-án ismételt levélben fordult Hiller István miniszterhez. Ez volt ugyanis az utolsó alkalom, hogy a Kulturális Bizottság ülése előtt a kormány még foglalkozhasson az intézményi összevonás ügyével. A levél fő javaslata az volt, hogy a kormány úgy módosítsa határozatát, hogy a három könyvtárat érintő intézkedést tegyék át az idézett határozat 6. pontjába. Ebben a pontban azokat az intézményeket sorolták fel, ahol a kormány még vizsgálni kívánja az intézmények működésének hatékonyságát, illetve az esetleges intézményi összevonásokat. Másnap elkészült Hiller István miniszter válaszevele, amelyben az intézményi összevonásokkal kapcsolatban a következőket írta:

"Az OSZK-val összevonásra kerülő könyvtárak ügyében is várom az Országos Könyvtári Kuratórium véleményét, javaslatait. Az ülésre, amelyen ezzel a témával foglalkoznak, az általában résztvevő munkatársaim mellett javasolom meghívni Farkas Katalin miniszteri biztos asszonyt is, aki a kormányhatározat végrehajtásának részleteiről tájékoztatást tud nyújtani. (...) Az OKK véleménye, javaslatai fontosak számomra ezekben a kérdésekben."

A Kuratórium a miniszteri kérésnek megfelelően napirendre tűzte az intézményi összevonások kérdését és az ülés előkészítésének részeként a testület képviselői személyesen konzultáltak az OPKM és az OPKM vezetőivel, megbízottaival. Mindkét érintett intézmény főigazgatója írásos dokumentációt bocsátott a Kuratórium tagjainak rendelkezésére, hogy kellő információk birtokában fogalmazhassa meg álláspontját a testület. Eközben az Országgyűlés Kulturális Bizottsága - ülése előkészítésének részeként - tájékozódott az érintett intézményeknél, munkaanyagokat kért be stb. Ennek a folyamatnak a részeként került sor az OKK álláspontjának megküldésére a Bizottság számára. Ezt követte a Kulturális Bizottság elnökének és a Kuratórium titkárának megbeszélése.

A Kulturális Bizottság 2006. szeptember 7-ei ülésén Jánosi György (MSZP), a bizottság alelnökeként a koalíciós véleményt ismertette elmondta, hogy számos tekintetben nem értenek egyet a kormányhatározatban foglaltakkal. Kiemelte, hogy különösen rossznak tartják a három könyvtár összevonásának ügyét, és azt nem támogatják. A koalíciós képviselők igényeként fogalmazták meg, hogy az Oktatási és Kulturális Minisztérium folytassa le a szakmai egyeztetéseket és a végső döntés előtt hozza vissza a bizottság elé a tervezett intézkedéseket. Halász János (Fidesz), a bizottság alelnökeként hasonló szellemben nyilatkozott. Ő is kiemelte, hogy a könyvtári területen nem lehet végrehajtani az összevonást. Egyetértett azzal, hogy a végső döntés előtt a minisztérium hozza a bizottság elé javaslatait. Pető Iván (SZDSZ), a bizottság elnöke úgy foglalta össze a véleményeket, hogy a kormányhatározatot a bizottság jelenlegi formájában nem támogatja. Kéri a kormány megjelent képviselőit, hogy folytassák le a szükséges szakmai egyeztetéseket és hozzák vissza a Kulturális Bizottság elé az így elkészült javaslatokat.

A Kuratórium 2006. szeptember 21-én tárgyalta az intézményi összevonások ügyét, melyre meghívta Farkas Katalin miniszteri biztos. Az ülést követően a Kuratórium levélben tájékoztatta Hiller István minisztert álláspontjáról. A levél főbb megállapításai a következők voltak:

- A Kuratórium nem tartja szerencsésnek, hogy a kormányhatározat megszületése után kéri ki véleményét a döntésről.

Örömmel veszi, hogy javaslatának megfelelően az OKM is módosítani kívánja az OSZK-t érintően a kormányhatározatot.

- Az OKK a jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján sem szakmai, sem gazdaságossági szempontból nem látja indokoltnak az OSZK, az OIK és az OPKM összevonását. Az Országgyűlés Kulturális Bizottsága 2006. december 14-én hallgatta meg Hiller István minisztert a 2006. évi tevékenységéről. A miniszteri beszámoló érintette az intézményi összevonások kérdéskörét is. Az ülésről készült gyorsírói jegyzőkönyvből idézem a miniszter szavait:

"Részben módosult a kormányhatározat, így további tárgyalásokra van szükség, hogy az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum és az Idegennyelvű Könyvtár ne a Széchényi Könyvtárba kerüljön. Értettük, tehát ott tartunk, hogy nem az Országos Széchényi Könyvtárba fog kerülni."

A kulturális modernizáció irányai

A kormány 2006. december 13-ai ülésén elfogadta A kulturális modernizáció irányai című munkaanyagot, amire Hiller István külön is felhívta a kulturális élet szereplőinek figyelmét az Országgyűlés Kulturális és sajtóbizottságának ülésén. E felhívásra tekintettel az OKK 2007-es első ülésén megtárgyalta a dokumentumot.

Új Magyarország Fejlesztési Terv

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv könyvtárakat érintő projektjeiről folyamatos tájékoztatást kapott a testület.

Kulturális örökség digitalizálása

Az OKM felkérte az OSZK-t a kulturális örökség digitalizálásával kapcsolatos szakmai anyag elkészítésére, tekintettel Új Magyarország Fejlesztési Terv célkitűzéseire. A felkérésre két munkaanyag is készült (Kulturális örökségi értékek digitalizálásának szakmai előkészítése és A közgyűjtemények a nemzeti digitalizálásba) a Kuratórium számára. A részletes vitában hangsúlyosan jelent meg az igény, hogy a megvalósítás részletkérdéseinek megoldására felállítandó munkacsoportokba kerüljenek be különböző gyűjteménytípusok képviselői (pl. egyetemi könyvtárak). Egyetértés volt abban a kérdésben is, hogy a pályázati felhívások megfogalmazása során a közgyűjteményi szempontokat hangsúlyosan vegyék figyelembe. A digitalizálási program kidolgozása során különös figyelemmel kell lenni a gyűjteményi specialitásokra, és meg kell fontolni olyan megoldások alkalmazását is, amelyek lehetővé teszik üzleti megoldások alkalmazását is.

Kapcsolat a miniszterekkel

A Kuratórium az elmúlt nyolc évben három miniszterrel, Rockenbauer Zoltánnal, Hiller Istvánnal¹⁰ és Bozóki Andrásal működött együtt. A Kuratórium tevékenységének második ciklusa elején még senki sem tudhatta, hogy alig néhány hónapon belül új miniszter irányítja a NKÖM munkáját, és természetesen azt sem, hogy két éven belül ismét Hiller István fogja vezetni a kulturális igazgatást, igaz, egy másik nevű minisztérium élén. A miniszterek nagymértékben támaszkodtak a Kuratórium véleményére. Hiller István egy ízben úgy fogalmazott: "A könyvtári stratégia megvalósítása során kiemelt szerepet szánok az Országos Könyvtári Kuratóriummal folytatott konzultációnak." A Kuratórium ülésein több alkalommal részt vettek, hozzászóltak és feladatot szabtak a miniszterek. A testület éves jelentéseinek benyújtása is alkalmat adott a miniszterekkel való találkozásra, amelynek során mód volt az írásban benyújtott jelentések szóbeli kiegészítésére és a Kuratórium terveinek ismertetésére.

Külső szakemberek részvétele a Kuratórium működésében

A Kuratórium a különböző napirendi pontok tárgyalására külső szakembereket is meghívott. Ezzel is biztosítani akarta, hogy a lehető legszélesebb körű információk birtokában hozza meg döntéseit.

A Kuratórium ülésein részt vettek:

- Benedek András, közigazgatási államtitkár,
- Csaba László, Hungária Biztosító Számítástechnikai Kft.,
- Farkas Katalin, miniszteri biztos,
- Harsányi László, a Nemzeti Kulturális Alapprogram elnöke,
- Koncz Erika, kulturális helyettes államtitkár,
- Maróti Istvánné, a Könyvtárellátó Kht. igazgatója,
- Ramháb Mária, az NKA Könyvtári Kuratóriumának elnöke,
- Visy Zsolt, kulturális helyettes államtitkár.

Publikációk

A Kuratórium folyamatosan tájékoztatást adott tevékenységéről a szaksajtóban, elsősorban a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros (3K) című lapban. Megjelentek cikkek, interjúk, éves beszámolók a testület tevékenységével kapcsolatban. A Kuratórium titkára megállapodott a 3K szerkesztőségével, hogy interjúsorozatot indítanak a megyei könyvtárak vezetőivel, ezekben érintik a Kuratórium által vizsgált témákat is. Természetesen ezek a beszélgetések elsősorban az adott intézmény aktuális problémáival, szakmai terveivel foglalkoztak, de mindig megjelent a kérdések között az OKK által javasolt néhány téma is. Ezek elsősorban a kulturális stratégiával, a regionalizmus és a könyvtári ellátás problémakörével, a könyvtáros etikával és más fontos kérdésekkel foglalkoztak. A cikksorozat színes képet adott a megyei könyvtárak jelenéről, terveiről, valamint megszívlelendő szempontokat az OKK számára a fenti kérdéskörökkel kapcsolatban.

Összegzés

Az elmúlt nyolc év tapasztalatai alapján a következő válaszok adhatók a bevezetőben feltett kérdésekre:

Képes volt-e az OKK testületként működni?

A Kuratórium folyamatosan működött, annak ellenére, hogy 2001-ben két tagja lemondott, és pótlásukra nem került sor. Képes volt egy működési stratégiát kialakítani, ami aztán nyolc éven keresztül meghatározta a testület tevékenységét. A Kuratórium intenzíven dolgozott, az elmúlt nyolc év két ciklusa alatt 24 ülésen 50 napirendi pontot tárgyalt. A testület képes volt független szakértőkből álló informatikai bizottság felállítására és működtetésére. Számos szakértő bevonására a különböző kérdések vitája során. Nem okozott zavart a működésben az egyik ciklusból a másikba való átmenet sem. A Kuratórium néhány tagja már a testület működésének előző ciklusában is részt vett. Ez a tény önmagában is hozzájárult, hogy a korábbi tapasztalatok jól hasznosulhassanak az újjáavasztott testület munkájában. Természetesen sokat jelentett az is, hogy már nem egy új testületet kellett bevezetni a könyvtárszakmai közéletbe. Mindkét ciklus döntéshozatalára jellemző volt, hogy általában konszenzussal sikerült a döntéseket meghozni; éles véleménykülönbségek nem voltak.

Milyen együttműködés alakult ki az OSZK, a KI és az OKK között?

Tárgyilagosan megállapítható, hogy a Kuratórium kitűnő munkakapcsolatot alakított ki mind az OSZK, mind a KI vezetésével. A Kuratórium ülésein minden alkalommal élénk, szakmailag magas színvonalú vitában tárgyalta a napirenden szereplő témákat. A viták hangulatát, a megfogalmazódó javaslatokat a segítségnyújtás és az együttműködés szándéka jellemezte. Az évek során kialakult jó munkakapcsolatot jellemzi, hogy Bakonyi Péter, a Kuratórium elnöke 2007. november 26-án - az OSZK alapításának ünnepén - megkapta az "OSZK Örökös Tagja" kitüntető címet. A címet azok a külső személyek kaphatják, akik a könyvtár érdekében több éven keresztül jelentős tevékenységet fejtettek ki.

A miniszter figyelembe vette-e az OKK által megfogalmazott javaslatokat?

A miniszterek számos alkalommal fogadták a Kuratórium képviselőit és több ízben személyesen vettek részt a testület ülésein. A miniszterek a Kuratórium munkamódszereit elfogadták, az intézményi stratégiák elkészítését támogatták, a stratégiákban megfogalmazott célokkal egyetértettek. Minden esetben a Kuratórium személyi javaslatai szerint döntöttek. A költségvetést érintő kérdésekben korlátozottan valósultak meg a Kuratórium által megfogalmazott javaslatok. Azt azonban megállapíthatjuk, hogy OSZK mint nemzeti intézmény mindig kiemelt figyelmet kapott a minisztériumi költségvetések összeállításánál. Ez természetesen nem jelentette a stratégiákban megfogalmazott összes cél megvalósítását.

A Kuratórium által megfogalmazott szakmai javaslatok időtállóak voltak-e?

A Kuratórium által megfogalmazott konkrét szakmai javaslatok megvalósultak. A testület tevékenységével, szakmai és költségvetési javaslataival kapcsolatban nem merült fel kifogás, sem az irányított intézmények, sem a minisztérium, sem a könyvtári szakmai szervezetek részéről. A Kuratórium döntése nyomán létrejött stratégiák megfelelő keretet biztosítottak a magyar könyvtárügy két kulcsfontosságú intézményének működéséhez. Az OSZK és KI szakmai munkájának színvonala a nemzetközi élvonalhoz tartozik, működésének szervezettsége és hatékonysága az elmúlt évek során jelentősen megnőtt. Jól jellemzi ezt, hogy az OKM által az utóbbi időszakban végzett értékelés során az OSZK a közgyűjtemények között az első helyen végzett.

A jövő

Az Országgyűlés 2008 decemberében törvényt alkotott a költségvetési szervek jogállásáról és gazdálkodásáról. Ez a törvény lehetővé teszi, hogy a közgyűjtemények külön törvényben meghatározott köre mellett létrehozzanak egy vezető testületet.¹¹ Ennek a testületnek a pontos jogosítványai majd egy további jogszabályban kerülnek meghatározásra, de feltételezhető, hogy részben vagy egészben átfedik majd a Kuratórium jogosítványait. Ezért amennyiben az OSZK az idézett törvény hatálya alá kerül, akkor az Országos Könyvtári Kuratórium tevékenysége valószínűleg okafogyottá válik. Most tehát az egyik legfőbb kérdés annak az elemzése, hogy az OSZK szempontjából előnyös megoldás lenne-e a fent idézett törvény hatálya alá tartozni. Ez okozza most az átmeneti időszakot, hiszen a Kuratórium mandátuma lejárt, új jelölésre pedig még nem került sor. De akárhogy is alakul a Kuratórium sorsa, akár régi formájában alakul újjá, akár egy új vezető testület öröklik majd az OSZK működése felett, akkor jár el helyesen, ha szem előtt tartja a "könyvtári törvény" preambulumban megfogalmazottakat:

"Az információs társadalom és a demokratikus jogállam működésének alapfeltétele a könyvtári rendszer, amelyen keresztül az információk szabadon, bárki számára hozzáférhetők. A könyvtári ellátás fenntartása és fejlesztése az állampolgárok és a társadalom egésze

szempontjából szükséges, a könyvtári és információs szolgáltatás állami fenntartása stratégiai jelentőségű. A könyvtári rendszernek az állampolgárok érdekeit kell szolgálnia."

JEGYZETEK

1 1997. évi CXL. törvény - A kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről.

2 Az OKK megalakulásakor, 2000-ben a Nemzeti Kulturális Örökség, jelenleg a Kormány struktúrájának megváltozásával az Oktatási és Kulturális Minisztérium miniszterének feladat- és hatásköréről van szó.

3 165/1999. (XI. 19.) Korm. rendelet - Az Országos Könyvtári Kuratóriumról.

4 Természetesen előfordult, hogy a kuratóriumi tagság ideje alatt egy-egy tagnak megváltozott a munkahelyi beosztása, társadalmi szervezetben betöltött funkciója.

5 Az írásos jelentést Az Országos Széchényi Könyvtár informatikai helyzetképe címmel 2001 januárjában adták át a Kuratórium számára. A jelentés összegzésként 11 konkrét javaslatot is megfogalmazott.

6 Az Országos Széchényi Könyvtár stratégiai céljai és cselekvési terve (2002-2004) olvasható az OSZK honlapján.

7 Az Országos Széchényi Könyvtár és a Könyvtári Intézet stratégiai terve (2005-2008) című dokumentum olvasható az OSZK honlapján.

8 2126/2006. sz. Korm. hat.

9 2118/2006. (VI. 30.) sz. Korm. hat. - Az államháztartás hatékony működését elősegítő szervezeti átalakításokról és az azokat megalapozó intézkedésekről.

10 Hiller István jelenleg második alkalommal tölti be a miniszteri funkciót.

11 A törvény előkészítése során többen megfogalmazták, hogy ez a javaslat részben az Országos Könyvtári Kuratóriummal kapcsolatos tapasztalatokon alapszik.